

358.

225

225

Frühst,

meines F. H. Raschlecker,

Rafas des Havanappes Linspizels.

am 1. Juli 1812 in Ponnau

gezeichnet.

Kantl auf die Zeit Nov. 12., 11.

Ponnau,

1812.

358.

~

J u t i u s,

mis Berno kihhelkonna õppetajast

J. H. Rosenplänter

esimesel heina - lu päeval kolmiaklüm.

mend 1812 aastal Berno linnas sai

petub.

Pange aega tähele. Rom. 12, 11.

Berno - linnas
trükkitud, Gotthardt Markwardti jures.
1812.

Ist zu drucken erlaubt worden. Dorpat,
den 10ten September 1812.

Georg von Koch,
Lektor der Ehstn. Spr. an der Kais. Universit.

225

Armas ma-rahwas!

Se on esimenne kord, et ~~ma~~ kirjabe
lääbi teiega rāgin. Wõtke hea melega wasto,
mis ma heast süddamest teile annan.

Kui Tahhate ~~reis~~ teada sada, mikspärast
~~minna~~ sedda jutlust ollen lastnud trükkida; siis
kõsttan ~~minna~~: mo südda sai halledaks, kui ~~ma~~ 16
~~kuulsin~~ sest Ria - linna allewi põlletamisseis^{ja} kuulsin
~~ma~~ wõtsin kätte, ka middagi nende heaks tehha,
kes tulle lääbi ni wägga waeseks ^{ja} ~~ning~~ willeksaks
ollid jänud. Sedda rahha, mis ~~ma~~ selle kirja
eest saan, tahhan ~~ma~~ nende waeste kätte
anda.

Zummal andko, et ni hästi neile, kui ka
teile, kes teie sedda jutlust loete, sest kassõ
woiks olla. Sedda keigest süddamest sowides,
jättan ~~ma~~ teid sel korral Zummalaga.

J u t l u s.

Jesús Kristus, kes rõno ning willetsusse, rahho ning hädda ajal head teggi ja Jummalale mele pärrast ellas; se õppetago teidki ausal wiisil siin ma peäl ellama ja Jummalat ülle teige asjade kartma. Amen!

Ewangel. Luuk. 6, 36, 42.

„Sepärast olge armoliised, nenda kui teie
„isfagi armolinne on. Ja ärge moisiile kõhnut
„siis ei moisteta ka mitte teie peäle kõhnut; ärge
„moisiile hukka, siis ei moisteta ka teid mitte huk-
„ka. Andke andeks, siis antakse teile andeks:
„andke, siis peab teile antama; üks hea pinni-
„wautud ja kuhja peaga ja puistatud mood peab
„teie rüppe antama; sest sellesamma moodoga
„misga teie moodate, peab teile jälle moodetama.

„Agga temma ütles neile tähhendamisse saama :
 „Kas pimme woib pimmedale teed jühhatada: efs
 „nemmad mollemad aufo ei lange? Ei jünger ol-
 „le mitte üllem kui temma õppetaja. Agga mis
 „sa sedda pinda nääd, mis so wenna filmas on;
 „agga sedda palki, mis so ommas filmas on, ei
 „paane sa mitte tähhele. Ehl kuida woid sa om-
 „ma wennale õõlda: wend, lasse ma küssun sed-
 „da pinda wälja, mis so filmas on, ja isse ei nä
 „sa sedda palki, mis so filmas on? oh sinna sal-
 „lalik! Küssu efsite sedda palki ommast filmast wäl-
 „ja, ja siis sulletad sinna wäljaliskuda sedda pin-
 „da, mis so wenna filmas on.“

Nerde etteloetud ewangeliummi sannade sees
 ütles Jeesus: olge armolissed, nenda kui
 teie isfagi armolinne on. Ürge moist-
 ke kohhut, siis ei moisteta ka mitte
 teie peäle kohhut. Andke andeks, siis
 antakse teile andeks. Kas pimme woib
 pimmedale teed jühhatada? Ei jünger
 olle mitte üllem kui temma õppetaja. —

Iggal ajal peame meie, mo armad kuliad,
 nendefinnaste käsikude järrele ellama, kui meie
 käsfi peab hästi käima. Iggal ajal peame meie
 armolissed ollema. Iggal ajal peame andeks and-
 ma omma liggimessele. Iggal ajal peame isfiennast
 tähhele pannema, et meie digust teme ja Jumma-

Ia meie pârreft ellame. Iggal ajal peame alla-
heitlikkud ollema omma üllematte wasto ja soga
rahkul mis nemmad tewad. Algga sest et se isse-
ârranis meie ajal wägga tarwis lähhäb, sepâr-
rast tahhan minna Jummal aabbiga õppetada:

Kui wägga tarwis se on, et meie
isseârranis n ü ü d nende maenitsuste järrele ellame, mis Jesus
meile selle etteloetud ewangelium-
mi sees annab.

Sa olled mind, oh helde Jummal! ~~jubba~~ ni *19.*
saggedaste/aitnud omma sanna selle koggodusse- *130.*
rahwale kuletada. Wita mind ka tanna nende
kõnneleda, et nemmad minns jutlusse lähbi woik-
sid walgustud ning õige tele jubhatud sada. Ku-
le, mis minna pallun, ja õnnista neid ja mind
nüüd ja iggaweste, Amen!

Ma ollen ättelnud, m. a., et meie isseârra-
nis n ü ü d nende maenitsuste järrele peame ella-
ma, mis Jesus meile selle etteloetud ewangelium-
mi sees annab. Kuulge, mißpârrast ma sedda üt-
len! Teie teate, et sõdda on touknud. Waenla-
sed on üle meie piride astunud, ja sõddiwad meie
wasto. Ei ma râgi sest, mis hädda kangel mei-
test jubba on sündinud ja kui paljo innimesi jub-
ba on surma sagiks sanud. Ei ma râgi neist kur-
wastud wannemist, selle poiqd omma issa-
ma

enneste

sest woiteldes langsid. Teie ~~woit~~ südda ütseb teile, mis nemmad kannatavad, ja et nende meel arraks lääks, kui sefinnane mõtte neid ei tõõksiks: meie potad on omma ello jätkud meie Keisri Herra, temma rigi je teikide temma allamatte eest. Ei ma rāgi ka neist, kelle issad woitlemises waenlaste wasto hinge heitsid. Eht nemmad niid kül waesed lapsed on, ommeti ep olle nemmad mitte mahhajaetud ning ilma abbita; sest nende issade assemel murretseb meie armoline Keisri Herra nende eest, toidab neid, ja lasseb neid teige hõlega ülleskaswatada. Ma pannen agga sedda tähhele, mis meie siin lähhidelt olle me kuulnud ja mis otsego meie nähhes on sündinud. Need sured ja illusad Ria-linna allewid on ärra põllehtud. Junimesesed, kel enne kül olli, kes rikkad ollid, on niid waeseks ning sandiks jänud. Tühja käega käimad nemmad ühhest kõhhast teise ümber. Nende hädda läab pääw päwalt suremaks. Hilbudega laetud, karwalisse näoga, kaebades ning saggedaste nuttes otswad nemmad teikis paikus abbi ja, — au oigo Jummalale! — leidwad ka abbi. *) Waesed ning lapsed on, muist

*) Meie aulik Keisri Herra Prava on mitto tubhat rubla annud, et need waesed jälle tosto ning latte saaksid. Ria-linna ja meie Perno-linna koddaniksud ja meie Perno - kihhelkonna saksad on ka heast süddamest, muist rided, muist rahha, nende waeste allespiddamiseseks ning toiduseseks annud.

Tartusse, muist waesusse pärrast Mia - linuast seia
 tulnud. Ja neid on sepärrast nüüd paljo, kellel
 abbi tarwis lähhäb. Neid paljo, kes waesed ning
 ilma abbita on. Neid paljo, kedda meie woime
 aidata, jahhutada ning rõmustada.

Uggä, seeb se on, mißpärrast meie isseärra-
 nis nüüd peame

es siteks armolis sed ollema, nenda
 kui meie Issagi armolinne on.

Kes nüüd, selhädda ajal woib head teha ja sed-
 da ei te, seteeb Jummalä ja innimeste wasto patto:
 Jummalä wasto teeb temma patto, sest et ta
 Jummalä kässofanna järrele ei te, miß kinnitab:
 kedda wisi, kui sul täib, anna sest andi
 waestele; ons sul pissut joudo, ärra
 karda sest pissust waestele andes. Sa
 koggud ennesele ühhe hea warrandus-
 se ja nosi seks ajaiks, kui tarwis. Ja in-
 nimeste wasto teeb temma patto, sest et ta neid
 ilma abbita jättab, kes temma peäle lootwad, ja
 et ta omma süddant neist ärra pörab, kes temma
 pole pissendawad.

Jubba saggedaste ollen ma teid õppetanud,
 m. a., et igga innimenne ja teigeennamiste se,
 kellel abbi tarwis lähhäb ja kedda meie woime ai-
 data, meie liggimenne on. Uggä ommeti ütlen
 minna teile kedda tänna jälle, ja paäun teid isse-

ärranis näib: olge armolissed, nenda kui
 meie Issagi armolinne on. Nenda kui
 temma siit sadik teie wasto armolinne olli, nenda
 kui temma teid heldel wiisil keige lahjo eesti hoidis,
 nenda kui temma teid issalikkul wiisil aitas, kui
 teie häddas ollite; nenda olge teiegi armolissed
 nende wasto, kel kitsas käsi, kes ilma abbita, kes
 ilma nouuta on. Andke sellele, kel kitsas käsi on.
 Mitte neid, kes ilma abbita on, ja juhhatage neid
 õige teie, kes ilma nouuta ei tea, mis nemmad
 peawad mõtlema ja mis nemmad peawad tegge-
 ma. Meid kes rummalaste mõtlewad, õppetage
 ning maenitsege, et nemmad omma rummalusse läb-
 hi mitte hukka ei lähha. Andke neile head nouu, ja
 teie, kes teie targemad ollete, walwage nende ül-
 le kes wainu polest nõdrad on. Eest need sinuat-
 sed nõdrad tahwad ikka need keigetargemad ol-
 la, ja seeb se on et nemmad keik wälja lobbisewad,
 mis nende südda täis on. Agga, parrago Jum-
 mal! nende südda on agga rummalust ning nõ-
 drust täis. Nemmad ei moista mis nemmad nä-
 wad. Nemmad ei moista mis nemmad kuul-
 wad, ja nemmad ei moista sepärrast ka mitte mis
 nemmad rägivad. Tühjad juttud, se on nende
 tarkus, ja meletumad sõaned nende moistus.
 Nemmad on nõdrad, agga nemmad ei ussu sedda
 mitte, ja sepärrast on nende elu täis kurwastust,
 abhastust uing hädda.

12/18

12

12

12

12

Olge armolissed nende wasto, m. a., ja
 hoidke neid kurja räkimasä ning teggemast. Wal-
 wage nende ülle, nenda kui niq ^{1/20} jukka ollen üttel-
 nud, ja kandke hoolt et nemmad mitte omma rum-
 malusse läbbi hukka ei lähhä. Üttelge neile, et
 se parrem on ühtegi räkida, kui rummalaste vä-
 rida, ja et meie ka sest peame Jummalale arro-
 andma, mis meie olleme kõnneleend. Kui teie
 sedda wisi teikidega simber käite, kes waimo po-
 lest nõbrad on; kui teie neid õppetades ning nei-
 le head nouu andes õige tele juhhatate; kui teie
 neid sedda wisi ni ~~mit~~ kahjo ning kurja eest hoi-
 ate: siis ollete teie armolissed, nonda kui meie
 Isfagi taewas armolinne on. Oh pange tähhele,
 m. a., mis ma teile ütlen. Sest siis agga, kui
 teie nenda ellate kui ma teid õppetän, woite teie
 sel sda ajal rahholikko säddamega ellada. Kui
 teie omma liggimesse wasto armolissed ollete; siis
 woite teie lota, et Jummal teiegi wasto wõttab
 armolinne olla. Kui teie omma liggimessele he-
 ad tete; siis tahhab helde Jummal teiegi head
 tehha. Kui teie omma liggimesi kurja ning kah-
 jo eest hoiate; siis wõttab õige Jummal wist teid-
 ki teige kurja ning kahjo eest hoida. Ja seeb se
 on, miispärwast Jesus ütleb: olge armoliss-
 sed, nenda kui teie isfagi armolinne
 on.

Armolinne on meie taewane Jõsa, m. l., armolinne on temma ka meie waeste wašto. Morest põlwest siit sadik on temma meid isfalikkul wifil hoidnud. Kni meie alles waetimad ollime; siis olli temma ~~juba~~ meie kaitsta. Ta peästis meid ni mirmest willetsussest, ja tedda peame meie tannama, et peäle jaa aasta meie maal rahholinne ning wainne luggu ühte pühko olli. Ta õnnistas meie Keisride wallitsust. Ta laskis korda minna, mis nemmad ettewõtsid. Armolinne olli temma nende ja nende allamatte wašto. Ni armolinne on temma ka meie wašto, ja seeb se on, mis ka need käsud kinnitawad, mis minna, meie Liwlandi Kuwermenti wallitsusse kässo peäle, teile pean etteluggema.

Kuulge nüüd, mis meie Liwlandi Kuwermenti Wallitsus teile teada annab.

(Nüüd sai meie Liwlandi Kuwermenti wallitsusse kässt ettelõetud, mis 16mal heina ku päwal 1812 aastal antud olli, ja mis kinnitas, et igga õppetaja omma kihhelkonna rahwaga piddi Jummalat tannama, et Wõrft Bagration olli woi must sanud ühhe waenlaste wäe jao peäle. — Pärast tedda sai üks teine Liwlandi Kuwermenti wallitsusse kässt ettelõetud, mis 17mal heina ku päwal 1812 aastal antud olli, ja mis teada andis et se sõdda nüüd piddi ärratallitud ollema, mis

meie Keisri Herra Turki rahwaga olli pidda-
nud.)

Wäärt of needfinnatsed sannumed, m. a., et
meie neid tanno-ning armoga wasto wöttame,
wäärt et meie Jummalat temma heldusse ning
hallastusse eest tanname. Rahho on temma mei-
le aunud, ja selle rahhoga meie lotust ning julgust
temma peäle kindlants teinud. Et ta meie hel-
de ning armoliine Jummal on, ja iggal tullesal
aial tahhab olla; selle usso sees finnitagem ennast
täuna jälle. Lootkem temma peäle ja uslugem
kindlaste, et temma keik abjad hästi teeb. Sünd-
to siis mis tahs; meie teamie et üks armoliine
Jummal meie ülle wallitseb, et ta meid armastab,
ja et, nenda kui pühha kirri ütleb, keik heaks
tulles neile, kes tedda jälle keigest
süddamest armastawad. /bes

Armastagem tedda sepärrast, m. w. Kartkem
tedda ülle keige abjade. Kiitkem ning tänuagem
tedda. Tehkem palwed temma auuks, ja laulgem
tedda tanno-ning kitusse laulo:

1. Sind, Jummal! kidade, sind, Issand!
täname. So arm jääb iggawest, sestromus-
tame süddamest. Sa olled meie abbimees, ja
õnnis kes so armo sees. So armo käd meid
hoiawad ja keigest murrest peästawad. Sind,

Issa! tänname, so auu laulame; sa ollid algmis-
sest, sa jääd ka iggawest.

2. Ka seal kus rahwas söddiwad, kus surma
inglid leikawad; ka lahkingis sa hallastad ja
mooga ~~ja~~ juhpatad. Mi kui sa tahhad jaggad sa
so abbi targa nouuga. Kes woimust saab, kes
hukka läab; kes hoitud saab, kes waewa näab;
need löppetawad keif so nouu, ja ~~ki~~nitawad sinu *tulu*
au]. So taheminne käib ille ma, käib ille taewa
~~noudmatta~~. *keelmatta*.

3. iiks södda on nüüd tallitud, ning rahho
meile kinkitud; au olgo sulle iggawest, sul, meie
kaihsjal algmissest. Oh aita tallitada weel, se
södda, mis ka koormas teäl. On olgo meie Keis-
rile, on temma söa wäele, et temma teggo korda
lääks, ja ma-ilm jälle rahho nääks.

4. Oh, helde Jummal! rõmuskta meid selle
kalli rahhoga, ja anna neile siggidust, ning rõmo
ning ka õnnistust, kes rahho noudwad sin ma peäl
ja sinno tahtmist tewad teäl. Oh hoia neid so ar-
moga, ja mis uaad tewad, õnnista.

5. Sind, Jummal, meie kibame, sind ig-
gapäwa tänname. Jä meie Issaks heldeste, kus
head teme järgeste. Sa, rahho Jummal! hallas-
ta ja keiges häddas awwita, oh, Issand! aita
heldeste, ~~sest~~ sinno peäle lodame; keif! meie lo-
tus olled sa, ~~oh~~ ärra jätta abbita! Amen. */meid*

Meie olleme nüüd Jummalat tänuand, m. a., sest et ta ni helde ning armolinne on meie wasto. Olge nüüd teiegi omma liggimesse wasto armolissed, ja ~~peaga~~ allati sedda maenitsust meesk, ^{pidda} mis Jeesus teiegi wasto nendefinnaste sannadega ^{ge} ütleb: olge armolissed neuda kui teie Jeesagi armolinne on.

Se teine maenitsus, mis Jeesus meile nende etteloetud Ewangeliummi sannade sees annab, on se: andke andeks, siis antakse teile andeks.

Mis wägga waene luggu olleks meiega, kui meie nüüd ei tahhaks teine teisele andeks anda ja teine teisega rahho piddada. Keik innimesesed, olgo rikkad ehk waesed, olgo saksad ehk takopoiad, peawad nüüd eumani waewa näggema kui eunemuisse. Meie teikide kassi woib siis agga hästi kääia kui meie ühhomelelissed olleme, ja kui meie omma liggimessega kannatame. Sedda õppetab ka Jeesus, maenitsedes: ärge moistke kobbut, siis ei moisteta ka mitte teie peäle kobbut; ärge moistke hukka, siis ei moisteta ka teid mitte hukka. Andke andeks, siis antakse teile andeks: andke, siis peab teile antama; üks hea kinniwautud ja kuhja peaga ja puistatud

moodt peab teie rüppe antama; sest sel-
 lesamma moodoga, misga teie mooda-
 te, peab teile jälle moodetama. Kui
 meie siis omma liggimessega rahho peame, siis
 peab temma ka meiega rahho; agga kui meie
 temmaga riidleme ning tapleme, siis riidleb ning
 tapleb temma ka meiega. Kes andeks ei anna,
 sellele ei anta ka mitte andeks. Sellesamma mood-
 doga, misga meie moodame, peab meile jälle
 moodetama. Kui wägga tarwis on siis se, m.
 a., et teie sõbralikkul wiisil omma liggimessega
 ümberkäite. Riidlemisest ning wiuhawaenust
 tulewad mitmed seggased asjad, ja wiuhasse käsfi
 ei woi ellades mitte hästi käia. Tahhate teie
 omma ello koorma fergitada; siis andke andeks,
 nenda kui Jesus maenitseb, ja leppige ning kan-
 natage sellega, kes teile liga teeb. Ja möttelge
 ka saggedaste se peäle, et teiegi omma liggimes-
 sele liga tete, ja et teie liggimenne jälle
 teiega peab kannatama. Ta peab teilegi an-
 deks andma, ja seeb se on, et teie kohhus on,
 temmale jälle hea melega andeks anda. Ja meie
 ello koorm, olgo ta ni raske kui tah, ep olle ial
 mitte ni raske kand ~~mis~~ kui meie ühhemelelissed
 olleme, kui ta siis on, kui meie teiste innimessega
 ridus ning waenus ellame. Olge siis ühhemele-
 lissed ja andke andeks; muido teie käsfi ei woi

12

/bes
/a

hästi käia. Sest ne hästi Jummalal kui ta inni-
 mesed tewad allati selle järrele, mis Jesus ütleb:
 sellefamma moodo go, mis ga teie mo-
 date, peab teile jälle moodetama. —

Kui iggauls õigust teeb ja Jummalale mele
 pärrast ellab; siis lääd teil hästi korba. Sest koh-
 to-wannemad on siis õiged. Soldanid on truid
 ning wahwad. Tallopotad ussinad ning sannaku-
 leliffud. Iggaüks teeb mis temmale omma am-
 meti ning seisusse polest tulles teha. Ep oke
 kuulda illekohtust, tiggedusfest, sannakuulmatta
 melest, kõwerusfest ning jummalakartmatta el-
 lust. Keitide käsfi käib hästi.

Tahhate teie sepärrast, m. k., ausaste ning
 hästi siin ma peäl ellada; siis on kolmanda-
 maks issearranis nüüd tarwis, et teie
 isstiennast tähhele pannete ja isstien-
 neste peäle kohhut moistate. Meie
 ajal woib innimenne pea elstid sada. Meid on,
 parrago Jummal! palju, kes teisi püüdwad petta
 ja kõnnette-ning teggudega kurja pole elstida.
 Pea woib innimenne nende wõrkude sisse langeda,
 kui ta isstienese ille ei walwa ja diete järrele ei
 mõtle, mis ta rägib, ettemõttab ning teeb. Pan-
 ge siis aega tähhele, m. a., ja hoidke ennast kurja
 teggemast. Jesus ütleb Ewangeliummi sees:
 kas pimme woib pimmedale teed juh-

hatada, ees nemmad mollemad auko ei
 lange? ~~Pöngö~~ sedda mees, ja ärge laske ennast *Pidda*
 neist juhhatada, kes pimmedad, s. o. kes tige- *ge*
 dad ning rummalad on. Jggauks teie seast pan-
 go agga isfiennast tähhele; ärge laske temma en-
 nast juhhatada, ärge olgo temma isfi juhhatajaks.
 Eest meil on ~~mis tahhas~~ teegemist, kui meie tah- *toeste*
 hame pääw päwalt parremaks sada, ja alkati sed-
 da tehha, mis õige ning Jummalale mele pärrast
 on. Meie olleme keik pattused innimesesed ja kui
 meie tahhame pattust ümberpöörda; siis meil ep
 olle aega teiste peäle kohhut moista ja neile teed
 juhhatada. Kes sedda tahhab tehha, se on ühhe
 pimmeda sarnane, kes, nenda kui Jesus üt-
 leb, pimmedale tahhab teed juhhatada.
 Nemmad langewad mollemad auko.
 Mende wasto, kes teist tahwad parrandada ning *It*
 walgustada, ja kes isfi parrandamatta ning wal- *17*
 gustamatta on, ütleb Jesus se tähbendamisse
 saana: mis sa sedda pinda nääd, mis so
 wenna silmas on; agga sedda palki, mis
 so ommas silmas on, ei panne sa mitte
 tähhele. Ehk kuida woid sa omma wen-
 nale öölda: wend, lasse ma küssu sed-
 da pinda wälja, mis so silmas on, ja
 isfi einä sa sedda palki, mis so silmas
 on? oh siiana sallalik! Küssu esseite sed-

Kui palju,

da palki ommast silmast wälja, ja siis
 selletad sinna wäljaliskuda sedda pin-
 da, mis so wenna silmas on. Ürge olge,
 m. l., nisuggused sallalikkud! Ürge tahke teis-
 tele teed juhhatada, waid iggaüks waatko omma
 ennese tee peäle. Ürge andke ennast ka mitte ni-
 sugguste sallalikkude kätte. Ürge laske ennast
 nende läbbi juhhatada. Nemmad on pimmedad,
 kes isse õige tee peäl ep olle, ja kuida wisi woi-
 wad nemmad teile siis teed juhhatada?

Teie õppite teigest sest, et meie teigesurem murre
 allati se peab ollema, et meie isse õigust teme ja
 Jummalale mele pärrast ellame. Ja sepärrast tul-
 leb ikka meles piddada, et meie kōhhus on isseen-
 nast tähhele panna ja isseeneste ülle walwada;
 sest et meie muido mitmel wisi woime patto tehha
 ning Jummalale kāsso wasto eksida.

Kes siis tahhab ilma pattota ning Jummalale
 mele pärrast ellada; se peab järrele mõtlema, isse-
 ennast tähhele pannema ning selle järrele ellama,
 mis Jesus selle etteloetud Ewangeliummi sees
 ütleb.

Temma ütleb: ei jūnger olle mitte
 üllem kui temma õppetaja. Agga seeb se
 on, mis ni paljo innimes foggone ärraunnusta- / si
 wad. Seeb se on, mis ni piisut tähhele panna

wad, ja kusi ni monni hädda ning willeksus tulles.
 Ei jünger olle mitte ülleml kui temma õppetaja.
 Se on: meie peame allahetlikkud ollema nende
 wasto, kes meie üllemlad on. Nenda kui jünger
 peab sannakulelik ollema omma õppetaja wasto;
 nenda peawad ka allamad sannakulelikkud ollema
 omma üllemlatte ning keige wannemlatte wasto.
 Ja meie käsfi woib siis agga öiete hästi käia, kui
 meie selle Jesusse käsfo järrele teme. Head ning
 waggad allamad on sepärrast keigega rahhul, mis
 nende üllemlad tewad. Nemmad on allahetlikkud
 ja tewad hea melega, mis neid kässtakse. Nem-
 mad on truid ning ustawad, sannakulelikkud ning
 ilma tiggedusseta. Sest nemmad teadwad, et
 pühha kirri ütleb: igga hing heitko ennast
 üllemlatte alla, kellel keigeülleml me-
 lewald on, sest üllemlaid ep olle muidu
 kui Jummalast; agga kes üllemlad on,
 need on Jummalast seätud. Kes nüüd
 üllemlatte wasto pannaeb, se pannaeb
 Jummalast seadmisse wasto; agga kes
 wasto pannaewad, need saatwad isseen-
 neste peäle nuhtlust. Sepärrast on tar-
 wis, et teie ennast allahetate, ei mit-
 te ükspäinis nuhtlusse, waid ka südda-
 me tunnistusse pärrast.

Nenda kui pühha kirri nendesinnaste sannade

sees maenitses; nenda maenitsen miinagi teid, mo armad kuliad! Olge sannakulelikud, allahetlikud ning truid omma wannematte ning üllematte wasto. Iggauks teie seast tehko, mis temmale tulles tehha ja mis temma kohhus on. Kellel ammet on, se olgo tru omma ammeti sees. Kes üllewaatja on, se tehko ommad filmad lahti ja waatko järrele, et innimesed head temad ning õigust nõudwad. Kes perremees on, se olgo oma perres keigile heaks märgiks. Ta tehko isfi allati ning hea melega head, ja waatko hästi järrele, et iggauks temma perres ausal uing jummalakartlikul wiisil ellab.

Ta nenda ellago iggauks teie seast Jummalamele pärrast. Nenda tehke iggal ajal mis teie kohhus on teha. Nenda sage pääw päwalt targemaks ning parremaks, et teie woiksite Jummalalapsiks jada.

Teie moistate isse, kui wägga tarwis se on, et issearranis nüüd keik innimesed ausal wiisil ellawad. Teie moistate isse, et meie issearranis nüüd ilma waggadusfeta ning ilma jummalakartusfeta ei woi läbbi sada.

Et tehke siis iggal tallewal ajal, mis Jesus Ewangeliummis sees ütles ning õppetab. Olge armolised teine teise wasto, nenda kui teie

isfagi armolinne on. Andke andeks teine teisele. Urge moiske koghut, siis ei moisteka ka mitte teie peäle koghut. Andke, siis peab teilegi antama. Pange isfennast ja aega tähhele, ja olge peälegi ahalheitlikkad Jummalale ning üllematte wasto.

Teie teate, mis teie peat¹² teggema; — et tehke siis sedda ja ellage allati nenda, et teie rõõmsa süddamega woikate Jummalale ka seft arro anda, mis teie nüüd, sel sõa ajal, mõtlete, rägite ning tete. Amen!

Kirikko palwe.

Olle nüüd meiega, oh armolinne Jummal, et meie eddespiddi ka nenda ellame, kui meie tänna jälle olleme õppind. Walgusta meid omma pühha waimoga, ja juhata meid temma lähbi õige teie. Olle ka iggal tullewal ajal meile rohke ärrapeastmisse Jummalaks. Niita meid, et meie tännalikko süddamega sedda head wasto wõttame, mis sa meile jubba olled teinud ja mis sa weel iggapäaw, meid sõa eest hoides, meile teed. Ärra lasse meid sedda kallist rahho, mis sa meie maal üllespead, kurjaste ning patulks pruukida. Alusa meile waggad süddameid,

et meie teine teisi teigest hingest armastame, et meie halledad olleme waeste ning häbdaliste wasto, ja et meie teine teist aitame sedda koor- ma kanda, mis sefinnane sõa- aeg iggauhhe peäle panneb.

Sa olled meie ~~ühte~~ ^{ja} head ning armoliff Keisri Herra annud, kelle teigesturem sowiminne se on, et meie käsfi hästi käiks ja et meie woif- sine rahho ning õnne sees temma wallitsusse al ellada. Nõmusta tedda, oh helde Jummal, se- ga, et keif hästi korda lääks, mis ta omma al- lamatte käsfuls ning õnnel's ettewõttab ning teeb. Ugga meid lassse nisuggused allamad olla, kes trui- ning wagga melega allati sedda tewad, mis so me- le pärrast on.

Õnnista meie Keisri Herra ka nende läbbi, kes temma õmmatsed ning suggulassed on, ja las- se sepärrast hästi korda minna, mis temma wagga abbika~~ll~~, temma hea emma, ja keif temma keiser- /la
liff ello-maja head nouab ja head teeb. Õnnista ka eddespiddi meis Keisri sõawägge ni hästi mer- re kui ma peäl, ja aita neid, kes niilud sõddiwad. Nita ja wolgusta isseárranis neid, kes nende pea- liffud ning pea-mehhed on, et iggaul's sedda teeks, mis temma lohhus on. Meie Keisri Herra nou- andjad, meie Liwlandi-ma ja meie Perno linna üllemad, meie koggodusse üllematjad; neid keif

õnnista wagga ning trui melega, et iggahks omma
 ammeti sees ni paljo head teeks kui ta ial woib.
 Ürra lasse neid sedda tähhele panna, mis uende
 ende kassuks, waid ükspäinise sedda, mis keikide
 kassuks ning seke rigi tõsiseks õnneks tuleb.
 Nende laitmatta ning wagga ello, olgo keigile hea /k
 aks ning jädawaks märgiks ja nende jurest leidko
 se keige alwem meie seast õigust, kaitsmist ning
 abbi. Illemad ni hästi kui allamad tehko sedda
 wiisi sin meie maal keik mis hea, auu ning fitus-
 se wäärt on.

Ra pallume meie nende eest, oh' hallastaja
 Jummal! kes meie seas waesed, häbdalised,
 kurwastud ning haiged on, ja issearranis nende
 eest, kes tulke läbbi Ria-linna allewis ni wägga
 waeseks ning õnnetumaks on jänud. Mit neid keik,
 nenda kui sa tead, neile abbi tarwis ollewad.
 Erõõsti neid kes kurwastud, jahhuta neid kes
 waesed, ja rõmusta neid kes häbdalised on. Kes
 kurjad on, neid juhata jälle õige tele ja need
 waggad hinged, kes sind kartwad ja omma liggi-
 mest armastawad, kinnita keige hea sees. Ja nen-
 da ellago so pühha waim meie keikide sees ja tehko
 meid keik õnneks. Amen!

Druckfehler.

8.	12.	3.	3.	ou	für	—	on.
—	16.	3.	1.	Jummal	—	—	Jummal.
—	17.	3.	9	v. n. fe	—	—	fe.
—	16.	3.	12.	köwöerufest	—	—	köwöerufest.
—	18.	3.	15.	isfienneste	—	—	isfienneste.
—	20.	3.	2.	v. n. Ewangl:	—	—	ewangl:
—	16.	3.	12.	v. n. arvanis	—	—	ärvanis.
—	15.	3.	10.	witkase	—	—	witkase.
—	27.	3.	7.	peata	—	—	peate.
—	3.	3.	7.	kostan	—	—	kostan.
—	9.	3.	4.	v. n. ja	—	—	ja.
—	11.	3.	3.	v. n. wallitjuse	—	—	wallitjuse.

